

Óli Jacobsen

Óli Jacobsen

M. C. RESTORFF LÆT NIELS SKAALE SÍNA GRØV

Martin Christian Restorff og hansara ætt hava havt stóran týdning fyri Føroyar. Tað sama hevur Skaale ættin. Her er partur av teirra felags søgu

FF-blaðið hevði í síni tíð ikki sørt av slóðbrótandi søguskriving, sum so helt fram í Sosialinum.

Hetta hevur fyri ein stóran part verið takkað vælvildarfólki. Í 2002 kom fróðarmaðurin Johan Restorff til FF-blaðið við eini frásøgn um Niels Skaale, sum legði navn til Skálatrøð. Hon varð prentað í FF blaðnum, og fleiri hildu hana vera áhugaverða. Tað er hon framvegis, og tað skal nú verða tikið til hana aftur. Henda frásøgn var skrivað á gomlum donskum og kanska nakað tung at lesa.

Tí skal henda grein partvíst vera ein samandrættur av fyrilestri, sum Óla Kristian Skála hevði í Rotary í 1984 um skyldmannin.

Niels Skaale skrivaði um seg sjálvan:

»Jeg blev født til verden den 7de marts i 1784 og døbt den 9de samme år af velværdige hr. provst A. Djurhuus i Næs kirke og fik dette navn Niels. Den 21. april 1800 blev jeg konfirmeret af samme hr. provst. Jeg kom til Thorshavn den 3. januar i 1810 og blev pakhuskarl og jeg blev hosetager den 1. juli 1819. «

Carolina Heinesen, mamma William, skrivaði í sínum endurminningum:

»Mine første erindringer knytter sig til det gamle Skålehus. Det lå i Bringsnagøta og havde i længst forsvunden tid været beboet af en bartschjer; siden blev det overtaget af en hosetager ved den kongelige handel. Han hed Niels Skaale, og han boede der sammen med en gammel husholderske, som blev kaldt Muffan. Efter Skaales død købte min bedstefar huset, og mine forældre boede så der. Det var et hyggeligt lille hus med en

stue og to små værelser. Stuen havde kornblåt papir på væggen. Udenfor var der en lille have med stikkelsbærbuske og ét lille træ, som blev kaldt Paradistræet. «

Byrjanin til Skálatrøð

Í 1818 fær Niels Skaale eina leigutrøð av Húsarhaga oman móti sjónum á Vestaruvág. Tað var vanligt, at monnum var ávíst hagastykkir, sum teir kundu velta í, sum korn, røtur og eplir, og so var eisini her, men flestir av hesum monnum finga sær leigutraðir sjálvir.

Niels Skaale var væl við gamla Restorff, og partvíst gav hann seg upp til hansara á gamalsaldrinum. Kona hansara, ættað úr Tjørnuvík, var deyð, og ein sonur, teirra einasta barn, var eisini deyður.

Í 1863, tá ið havnarmenn finga rætt til at keypa leigutraðirnar, stendur Restorff sum eigari av Skálatrøð. Restorffsmenn áttu trøðna, til Vágsbotnshandilin fór á húsagang aftaná fyrra veraldarbardaga. Tá keypti kommunan hana.

Niels starvaðist við kongaliga handilin, til hann ikki orkaði meir. Men tá ið hann var 60 ára gamal, fór hann eina ferð til Danmarkar. Høvuðsrindi hjá honum var at koma á tal við danakong, Kristian 8., og tosa við hann um eina eftirlønarskipan fyri tey, sum starvaðust við kongliga handilin. Hann hitti eisini kong, men um nøkur skipan kom í lag, vita vit ikki.

Ferðin til Danmarkar

11. mai 1844 legði Niels Skaale út av Havnar vág við Havfruen, sum tá var okkara samband til Danmarkar. Ferðin niður til Danmarkar gekk væl. Tað fáa vit at vita, tí Niels skrivaði dagbók, og í stuttum greiðir hann dag frá degi frá, hvussu leikur fer. Hann veit kortini lítið um, hvussu við veit

Havfruen, bygd í 1832. Ferðasambandið millum Føroyar og Danmark í 1844.

omandeks, tí tað nógva av ferðini var hann ringur av sjóverki.

Ferðin gekk kortini óføra væl og skjótt. Tað var ein leygardag, teir lögdu út av Havnini, og leygardagin eftir, 18. mai klokkan hálgum átta um morgunin leggja teir at við Toldboden.

Niels skuldi búgva hjá skómakaranum, Poul Andreas Jacobsen, og hesin kom umborð kl. 9 at taka ímóti gestinum. Teir fara so í land, og í fylgi við Nielsi fer eisini Dánjal Jakku, kallaður dannebrogsmáðurin, úr Klaksvík og sonur hansara. Teir fóru so gjøgnum Grønningen og yvir í Bredgade til nr. 209, har Jacobsen skómakari búði, og teir vóru hjartaliga væl móttiknir av konu hansara.

Tað fyrsta Niels Skaale gjørdi, var at fara inn í eitt kamar og falla á síni knø við takk til tann almáttuga, sum hevði ført hann

í øllum góðum til Keypmannahavnar.

Síðani komu vinir og kenningar at finna Niels. Har var kamarráðharri Lundahl, harra Venselaus Hammershaimb, jomfrú Schrøter, Niels C. Winther, Else Frederikke Danielsen, Ludvig Thomas Løbner, Anna Nielsdatter og Anna f. Hammershaimb.

Nógv ørindi at gera

Nú fer Nielstil Keypmannahavnar, og tað er ikki smávegis, sum hann verður biðin at útrætta. Hann skal keypa landkort, bønabøkur, lestrarbøkur, 25 stoppinálir, brennivín, 1 svarta tekannu, einar gull oyrringar, 1 roknbók, 2 spólkummur, 1 pípu, 1 dus. vestaknappar, einar selar, 1 vest, 1 kikara, ein finan hatt og ymiskt annað. Alt hetta skuldi keypast í ymsum handlum, og Niels noyddist tí at fara tíðum í býin.

Hann og Dánjal Jakku dannebrogsmáður hittu kamarharra og kabinetsskrivara Tillisch, og hesin ræður teimum til at fara at hitta krúnprins Frederik, tí hann liggur á reis at fara til Føroyar í handilsins ørindum.

Vitjan hjá kongi

So fyrsta dagin fóru teir niðan á Kristiansborg, og Hammershaimb fylgdi teimum. Krúnprinsurin tók blíðliga ímóti teimum og tosaði eina løtu við teir. Hann segði, at høvdu teir nøkur ynskir, so skuldu teir bara koma til hansara. Teir ynsktu honum góða ferð til Føroya, og so var hesin fundur lokin. 27. mai fara teir báðir, hann og D. J. Joensen, út til Sorgenfri at heilsa upp á kongin, Christian 8. Dánjal Jakku skuldi takka fyri dannebrogsmarkið, og kongur segði, at hevði hann fingið tað, so mundi hann hava uppiborið

Niels Skaale tók móti hosum hjá kongaliga handlinum. Henda tekning hjá Edvard Fuglø í bókini hjá Christian Høj "Okkara søga" lýsir hansara starv.